Stockholms läns hembygdsförbund
Sabbatsbergsvägen 6
113 61 STOCKHOLM
08-30 21 80

Dnr RS 2025-0095
Region Stockholm
Regionledningskontoret
Utveckling och regionalplanering

2025-10-08

Granskning av förslag till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

Stockholms läns hembygdsförbund (SLH) styrelse har behandlat remissen och vill framföra följande synpunkter på förslaget.

Utifrån det bearbetade materialet ser vi ett remissarbete som har tagit hänsyn till områden som vi lämnade synpunkter på i förra remissomgången. Formuleringarna i sig leder inte till att målen uppfylls. Insatserna som krävs blir ett resultat av strategin och de handlingar som leder till ”Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion”. Vi ser det som positivet att det långsiktiga målet om demokrati, tillit och trygghet samt målet om Stockholmsregionens identitet och internationell tillgänglighet finns med. När det gäller samverkan med den ideella sektorn saknar förbundet konkreta förslag. Vi ser det som angeläget att detta ges en tydlig struktur och resurser då det mestadels ger ett gott utfall i praktiken kopplat till strategin.

Hembygdsrörelsen är lokalt förankrad oavsett om det är stad, landsbygd eller skärgård. Alla tre platserna har olika förutsättningar och därmed olika behov vilket behöver beaktas för att nå målen.

Kulturarv och kulturmiljöer

Regionens kulturnämnd har pekat på ett antal områden som viktiga i den nya utvecklingsplanen. Här saknas en strategi för vårt kulturarv, både det materiella och det immateriella. Förbundets utgångsläge är att hembygdsrörelsen är relativt osynlig i offentlighetens övergripande strategier. Att känna till sin identitet och historia medverkar till trygga individer. Ett starkt gemensamt ansvarstagande är en förutsättning för att uppnå en god livsmiljö. Befolkningens egna engagemang krävs för att uppnå målen som eftersträvas i regionen. Engagemanget för naturen, kulturlandskapet och miljön är en del av hembygdsrörelsens identitet och idé.

Vårt kulturarv, som det ser ut idag, är resultatet av vad människor som levt och verkat på en plats, lämnat efter sig som minnen. Många minnen från fornstora dar hittar vi på muséer, där välutbildade museitjänstemän förmedlar kunskaper om det utvalda, bevarade kulturarvet. Men inom hembygdsrörelsen är det medlemmarna själva, som genom ideellt arbete håller liv i de nära materiella och immateriella kulturarvet, genom att vårda, dokumentera, presentera, berätta och levandegöra det kulturarv som ligger dem varmt om hjärtat och där de ofta har sina egna traderade rötter. Hembygdsföreningarna är en guldgruva för den intresserade allmänheten

med sina byggnader, både fysiska och digitala arkiv, skrifter, dokument, bilder och öppen verksamhet, för att söka svar på egna frågor. Att fortsatt dokumentera samtiden är viktigt för framtiden vilket görs med ideella krafter och på olika sätt inom hembygdsrörelsen.

Bebyggelseutveckling

En region som ska växa så kraftigt som planeras förutsätter att civilsamhällets olika aktörer ges ett tydligt och stort utrymme. Ett allt starkare engagemang för frågor som gäller miljö och människors hembygd behöver synliggöras. Attraktivitet utifrån förbundets fokus är att vår historia, samtid och framtid speglas genom sociala, ekonomiska och kulturella perspektiv. Genom att regionens invånare, redan i planeringen, får ett självklart och tydligt utrymme finns möjlighet att förverkliga planerna.

Mot bakgrund av erfarenheterna från dagens samhällsplanering där parker och naturområden tas i anspråk försämras både kultur-och livsmiljön. En förtätning utan fungerande infrastruktur skapar inte en attraktiv och hållbar storstadsregion.

En tydligare ansats i planeringen vad gäller det historiska landskapet från den tid då det fortfarande brukades hållbart bör synliggöras. Det är viktigt att allmänheten får komma till tals när de regionala strategierna tas fram. Ur ett demokratiskt perspektiv bör man ta hänsyn till platsens historia och landskapskaraktär vid genomförandet av RUFS 2050. Vid restaurering av natur- och kulturmiljöer bör resurser avsättas i den omfattning som krävs till de som äger och förväntas restaurera livsmiljö.

Demokrati, tillit och trygghet

Det ideella engagemangets roll för demokratin och god hälsa hos såväl individ som samhälle kan inte underskattas vilket beläggs i rapporten ”Medborgerligt engagemang i Sverige 1992–2019”. Framtida samhällsförändringar kan även te sig mindre skrämmande om man bär med sig en stark känsla för sin hembygd.

En infrastruktur för medborgerlig trygghet och överlevnad i händelse av kris bör lyftas fram inom Regionens ansvarsområden. Finns inte en kommunicerad plan påverkas grundtrygghet negativt och Stockholm kan få svårt att uppnå målet ”Europas attraktivaste stad”

Ambitionen med samverkan mellan olika aktörer ser vi som mycket positivt. De regionala möten som ägt rum under de senaste åren är ett bra initiativ i den riktningen. Ytterligare ett steg kan vara att bjuda in deltagare med gemensamma intressen till gruppsamtal. Använd hembygdsrörelsen som drivkraft och tillvarata den lokala platsens möjligheter genom att dra nytta av kunskaper och ideellt verksamma personer. I samband med etableringar av nya stadsdelar kan aktiviteter som fokuserar på historien och kulturarvet anordnas tillsammans med hembygdsföreningen.

Hembygdsrörelsens lokala och viktiga sociala roll behöver tas tillvara när det gäller skärgård, landsbygd och närförorters tillgänglighet. Dels för att synliggöra dess historia, dels för att skapa mötesplatser. Med tillgång till hembygdsgårdar ges människor en möjlighet att växa och skapa sig en identitet, tillit och trygghet.

Människor engagerar sig ideellt för att det får oss att må bra, det ger oss samhörighet och gemenskap och upplevelsen att kunna påverka våra liv. Och det som gör att vi mår bra som individer är också det som skapar det goda samhället.

Stockholmsregionens identitet

Den ideella sektorn och människors möjligheter att påverka i större omfattning får genomslag genom att identifiera vilka kompetenser som finns. Omfattande lokalhistorisk forskning bedrivs redan idag.

Ta fram ett kulturstrategiskt program där hembygdsrörelsen deltar i en tidig dialog i programarbetet. Involvera hembygdsföreningarna i platsutveckling. Identifiera möjliga byggnader som kan användas som hembygdsgårdar, där historien kan tillvaratas och göras tillgänglig och samtidigt vara sociala mötesplatser.

Våra 119 föreningar i länet kan vara en värdefull partner för att visa upp hur det är och har varit att leva och verka genom generationer. En kunskap som berikar och medverkar till god bildning.

Stockholm som ovan

Stockholms läns hembygdsförbund

Anita Lundin
Ordförande

Ann Pettersson
Hembygdskonsulent

www.hembygd.se/stockholm
info@hembygdstockholm.se
Plusgiro 58 83 56-6
Organisationsnummer 802006-7180